

"Pelkkää huijaustako"

Sijoitus-Invest 17.–18.11.2010

Miksi Fiva on olemassa?

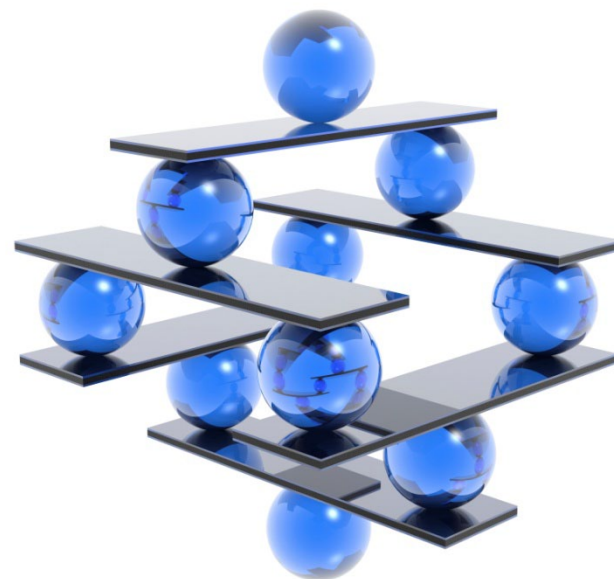
- Fiva työskentelee sen puolesta, että asiakkaat voisivat Suomessa asioida finanssialan palveluntarjoajien kanssa luottavaisin mielin.

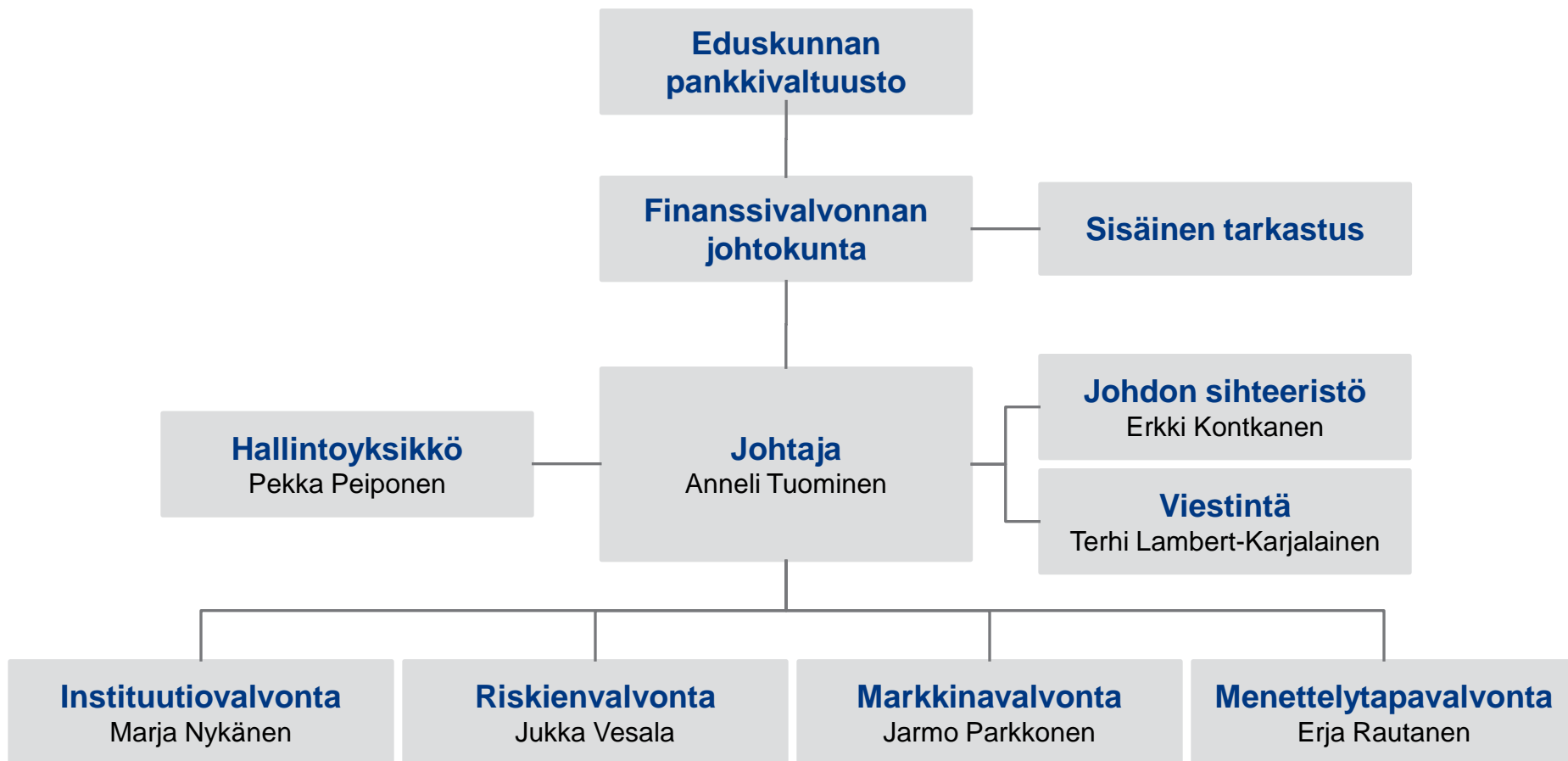

Mitä Fiva valvoo?

- Valvottavien toiminta on terveellä pohjalla
- Valvottavilla on riittävästi pääomaa ottamiinsa riskeihin nähden
- Valvottavat eivät ota toiminnassaan kohtuuttomia riskejä
- Asiakkaille ja sijoittajille tuotteista, palveluista, palveluntarjoajista ja pörssiyhtiöistä annettu informaatio on laadultaan hyvää
- Menettelytavat finanssimarkkinoilla ovat asialliset
- Maksujärjestelmät toimivat

- Toimiluvallinen vakuutus- ja sijoitustoiminta
- Menettelytavat ja asiakkaansuoja
- Huijaustapauksia
- Finanssivalvonnan rooli

Toimilupa

- vahinko-/henkivakuutusyhtiö
- Finanssivalvonta
- EU/Eta-alueella yhden toimiluvan periaate →
vapaan tarjonnan ilmoitus tai sivuliikkeen perustaminen
- kolmansista maista tarjottavat palvelut →
sivuliikkeen toimilupa

Sijoitustoiminta

- Laki sijoituspalveluyrityksistä (SipaL) 4 ja 5
- Sijoitusrahastolaki
- Luottolaitoslaki
- Toimilupa Eu/Eta-alue
- Toimiluvanvarainen toiminta:
- Onko sijoituspalvelua (5) rahoitusvälinein (4)?

Sijoituspalvelut:

- osakevälitys
- kaupankäynti omaan lukuun
- omaisuudenhoito
- sijoitusneuvonta
- liikkeeseenlaskun järjestäminen

Rahoitusvälineet:

- arvopaperit
- optiot
- termiinit
- johdannaiset...

- Sijoitussidonnaiset vakuutukset
 - säästämistä ja sijoittamista vakuutuksen keinoin
 - vakuutuksenantajan tiedonantovelvollisuus – ”sijoituskohteiden valinnan kannalta olennaiset seikat ottaen huomioon sijoituskokemus ja tavoitteet (VaksL 5)”,
 - vastuu puutteellisista ja virheellisistä tiedoista (VaksL 9)

- ...” vakuutus sopimuksen katsotaan olevan voimassa sen sisältöisenä kuin vakuutuksenottajalla on saamiensa tietojen perusteella ollut aiheutta käsittää....”

KKO:2010:25

- Vakuutusyhtiön katsottiin markkinoinnissaan antaneen vakuutuksenottajalle puutteellisia ja harhaanjohtavia tietoja sijoitussidonnaisen eläkevakuutuksen hinnasta ja eläkkeen kertymästä. Vakuutussopimuksen sisältö määräytyi vakuutuksenottajan saaman käsityksen perusteella, vaikka se johti siihen, että vakuutusyhtiön hallinnointikuluja koskeva vakuutusehto ei tullut lainkaan noudatettavaksi. (VakSopL 5 1 momentti ja 9 1 momentti)

Helsingin käräjäoikeus 15.4.2008 /L06/14130

- Vastaaja laiminlöi antaa vakuutuksenottajille VakSopL 5 :ssä tarkoitettuja tietoja → kantaja sai väärän käsityksen vakuutuksen sisällöstä (pääomaturvattu)
- Vastaajan VakSopL 9 :n mukainen vahingonkorvausvastuu on se määrä, jolla kantajien sijoitussidonnaisiin vakuutuksiin sijoittama pääoma on alentunut

Helsingin Hovioikeus 18.6.2009 /S08/1570

- Sopimusehdoista **kävi ilmi** säästöjen (pääomien) arvonalenemisen mahdollisuus
- Vastaaja on täyttänyt VakSopL 5 :n mukaisen velvollisuutensa
- KO tuomio kumotaan ja kanne hylätään

Menettelytapavelvoitteet sijoituspalvelussa (AML 4:1 – 13)

Markkinointi

- Arvopapereiden markkinointi ei saa olla totuudenvastaista tai harhaanjohtavaa

Asiakasluokittelu

- Ei-ammattimaiset
- Ammattimaiset
- Hyväksyttävät vastapuolet

Tiedonantovelvollisuus ei-ammattimaiselle asiakkaalle

Palveluntarjoajan tiedot, palvelu tuote, kulut, jne.

Ammattimaiset asiakkaat: yleiskuvaus tarpeen mukaan

Asiakkaan tiedonhankkimisvelvollisuus / kyselyoikeus /siviilirohkeus

Palvelun soveltuvuusarvio

- Sijoitusneuvonnassa ja omaisuudenhoidossa
- Soveltuvuus asiakkaan riskinkantokykyyn ja -haluun

Asianmukaisuusarvio

- Arvopaperin välitys ja muut sijoituspalvelut
- Ei-ammattimaiselle asiakkaalle tehtävä arvio
- Asiakkaan tietämyksen ja kokoemuksen arviointi

Asiakassopimusten sisältöön liittyvät vaatimukset

- Asiakassopimusten laatimisvelvoite (paitsi ammattimaisille asiakkaille ja annettaessa sijoitus-neuvontaa)
- Sopimuksessa ei saa käyttää hyvän tavan vastaista tai asiakkaan kannalta kohtuutonta ehtoa.

Tyytymättömyyden aiheet – ”huijaustako”?

- En olisi tehnyt sopimusta, jos riskistä olisi kerrottu.
- Ristinkantokykyäni ei selvitetty sopimusta tehtäessä.
- Kurssien putoamisesta ei varoitettu ajoissa.
- Vakuutuksen kuluista ei annettu riittävästi tietoja.
- Mistä kuluja peritään, kun tuottoakaan ei tule.
- Sijoituksen pääomaturva.
- Sijoitustoiminnan sanasto, en ymmärtänyt!

Huijauksen monet muodot:

- Tili- ja luottokorttitietojen kalastelu
- Henkilötietojen kalastelu
- Verkkokauppahuijaus
- Sijoitushuijaus
- Pyramidihuijaus
- Tekaistut avunpyynnöt
- Yllättävät lotto- ja arpajaisvoitot
- Epämääräiset työilmoitukset

Sijoitushuijaukset

Huijarin persoona:

- pinnallinen viehätysvoima, älykkyys
- vahva itsetunto, itsekeskeisyys
- salailu, valehtelu, epärehellisyys
- piittaamattomuus säännöistä
- empatian puute
- katumuksen ja syyllisyydentunnon puute
- tunteiden pinnallisuus
- vastuunpakoilu

Kun yhteydenotto tapahtuu – keskeisiä kysymyksiä ovat:

- Mitkä ovat epäasiallisen toiminnan tunnusmerkit?
- Palveluntarjoajalle esitettävät kysymykset?
- Oma selonottovelvollisuus?
- Tietojen tarkistaminen?

Toiminnan tunnusmerkkejä:

- puhelin, internet
- yhteydenotto ulkomailta
- sijoituspäätöksellä on kiire
- riskitön, hyvä tuotto
- puutteelliset tiedot sijoituskohteesta
- maksut etukäteen
- ongelmatilanteessa yhteydenpito katkeaa

Kokonaiskuvio: yhteydenottomaa, asiakkaan kotimaa,
osakkeiden säilytysmaa, maksun kohdema

Kysymyksiä palveluntarjoajalle:

- Kuinka löysitte minut?
- Miten sijoitus tehdään?
- Ovatko osakkeet listattuja?
- Sijoituksen riskit?
- Missä osakkeita säilytetään?
- Rahaliikenne?
- Kustannukset?
- Kohdistuuko osakkeisiin rajoituksia?
- Toimilupa?
- Valvontaviranomainen?

Selonottovelvollisuus

- henkilökohtainen velvollisuus ennen sijoituspäätöksen tekoa

Tietojen tarkistaminen

- yhteydenotto sijoituskohteena olevaan yritykseen
- yritysten vuosikertomukset
- toimilupaviranomaiset
- **koti- ja ulkomaiset varoituslistat**

Obs!

- Verkkohakuun sisältyy merkittäviä riskejä.
- Tarkista useammasta riippumattomasta lähteestä, jos mahdollista.

- Global Pension Plan
- Bernard Madoff

Global Pension Plan (GPP) → Eläkevakuutushuijaus

- toiminta alkoi vuonna 2005 ja vuodesta 2008 GPP on ollut KRP:n tutkinnassa
- varoja piti maksaa jäsenille jo vuoden 2007 lopulla
- kesällä 2010 GPP on lähestynyt jäseniään uudella rahankeräysviestillä → maksujärjestelykustannuksiin
- ansaitse eläke-etusi jäsenyyden kautta
- eläkevakuutusohjelma, johon osallistuville on luvattu 38 euron sijoituksella 55 000 euron kertakorvauksena maksettava tuotto
- suurimmat sijoitukset yli 10 000 euroa
- edellyttää 100 000 jäsentä
- varat ohjautuneet veroparatiisisaarilla oleville tileille

- tappio 38 euroa
- suosittelija saa 2 000 dollaria jokaisesta uudesta vakuutuksesta

Vakuutushuijaus:

- tuottoja ei makseta vakuutuksenottajille
- petossarja/pyramidipeli
- osallistujan tappio on pieni
→ rikosilmoitus tehdään harvoin

Bernard Madoff (s. 29.4.1938)

- Bernard L. Madoff Investment Securities
- NASDAQ-pörssin hallituksen puheenjohtaja
- tuotto 7-12 % vuodessa
- suuret välitys- ja kannustinpalkkiot
- varakkaita asiakkaita (n. 4 000)

Huijaus:

- n. 65 miljardia dollaria
- 150 vuotta vankeutta pyramidihuijauksesta

Pyramidipeli / huijaus:

Sijoitustoiminta:

- suuret tuottolupaukset
- suosittelija saa palkkioita
- sijoituksen tarjoajalla ei ole Fivan myöntämää toimilupaa
- sijoituskohteesta ei ole Fivan hyväksymää esitettä
- sijoituksen taustatiedot puutteellisia
 - Rahankeräyslain 9 - kielto
 - RL 17 luku 16 b - rangaistus

Valvottavat:

- luottolaitokset, vakuutusyhtiöt, rahastoyhtiöt, sijoituspalveluyritykset, työttömyyskassat, eläkesäätiöt.....

Valvontatoimet:

- Fivan suorat yhteydenotot palveluntarjoajiin
- kansainvälinen valvonta- yhteistyö
- koti- ja ulkomaiset varoituslistat
- rikosilmoitus (SipaL 81 ja 82)
- viranomaisyhteistyö

Kiitos!

Harri Hirvi
lakimies

harri.hirvi@finanssivalvonta.fi

puh. 010 831 5284

www.finanssivalvonta.fi